

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟΝ ΒΑΡΑΘΡΟΝ *

ΜΕΤΑΞΥ Παρθασού καὶ Ἐλικῶνος κεῖται κοιλάς ἐπιμήκης. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς διερχομένης διὰ τοῦ ΒΔ ἄκρου αὐτῆς καὶ ἀγούσης εἰς τὴν *τρικέλευθον*, ἐν ᾗ ἐτελέσθη ἡ πατροκτονία ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος, χαίνει φοβερόν βράθρον, εἰς ὃ συμβάλλουσι πάντα τὰ ἐκ τῶν ὁρέων εἰς τὴν κοιλάδα καταρρέοντα ὕδατα. Πολλοὺς κατὰ τὰς ἐγγωρίους παραδόσεις τοῦτο κοτεθρόχθισεν ἡ πεσόντας ἐξ ἀγνοίας ἡ ὑπὸ χειρῶν μικρόνων καταρριφθέντας. Ἀλλὰ καὶ ζῶων ὅττ᾽ ἡ πεσόντων ἡ κατασυσθέντων ἐκ τῆς ἐνίοτε λιμναζούσης κοιλάδος ὑπὸ τῶν ὑδάτων μεγάλων ὕετων — συμφύρονται ἐκεῖ ἐν τῷ βυθῷ μετ' ἀνθρωπίνων. Ἐκ παραδόσεως ἐπίσης λέγεται ὅτι, ὅτε μεγάλη πλημμυρα τῆς κοιλάδος ἐγίγνετο, τὰ ὕδατα αὐτῆς ὑψούμενα ὑπὲρ τοὺς παρακειμένους τοῦ βράθρου λόφους ἐχέοντο καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Ἀμβρυστέων (Διστομιτῶν) τὴν ἐκτεινομένην μέχρι τῆς *τραχείας* ἢ *τρικελεύθου* τοῦ Λαίου, ἔνθα κατ' ἐξοχὴν οἱ σπόριμοι ἀγροὶ καὶ αἱ ἄμπελοι αὐτῶν. Τότε δὲ ἐν τῷ στόματι τοῦ βράθρου ὅτε μὲν ἐσχηματίζετο δίνη βαθεῖα, ἐν ᾗ τὰ περίξ ὕδατα μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς δεινῶς περιδινούντο καὶ τέλος μετὰ πατάγου καὶ ρόχθου κατεβροχθίζοντο, ὅτε δὲ ταῦτα ἀνακαχλάζοντα ὡς τὸ πῦρ τῆς Αἴτνης ἐξήμουν ὡς Χάρυβδις τὰ ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ βράθρου. Ἐν μιᾷ τῶν πλημμυρῶν τούτων πάμπλειστα ἄλλα ἐπέπλευσαν ὅττ᾽ μετὰ σεσηπυῖων σαρκῶν καὶ κρανία γυμνὰ λευκὰ ὡς χιῶν ἀνθρώπων τε καὶ ζῶων. Τότε καὶ δράκων πάμμεγας ποικιλόνωτος δεινότατος συρίζων ἐθεάθη μετὰ τῶν νεκρῶν ζῶν αὐτὸς διασχίζων οὐ μόνον τὰ κύματα τῆς λίμνης οἶονεῖ θαλασσοπορῶν ἐν τῇ μακρᾷ κοιλάδι, ἀλλὰ καὶ ταχύς κατὰ γῆν ἔρπων ἢ ἀλλόμενος ἐπὶ ἀνθρώπους καὶ ζῶα πρὸς βρῶσιν. Οὗτος τόσους πολλοὺς κατέφαγεν ἐκ τῶν Στειριέων καὶ Ἀμβρυστέων,

* ΣΗΜ — Ἡ ὡραία αὕτη παράδοσις, ζῶσα ἔτι ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λαοῦ, εἶνε ἀπόσπασμα ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθη νὰ παραχωρήσῃ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς καὶ σεβαστὸς φίλος κ. Γ. Π. Κρέμος ἐκ τοῦ περισπουδάστου συγγράμματός του «Φωκικά», τοῦ ὁποίου ἄχρι τοῦδε τρεῖς μόνον τόμοι ἐξεδόθησαν περιλαμβάνοντες τὴν *Ἱστορίαν τῆς Μεγάλης Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκά*.

ὥστε μικροῦ δεῖν ἡρημοῦντο αἱ δύο πόλιναι· διότι καὶ οἱ διαφυγόντες δὲν ἐτόλμων νὰ παραμείνωσιν ἐν ταῖς ἐαυτῶν κατοικίαις· ὅτε δὲ κατεπόθησαν τὰ ὕδατα ὑπὸ τοῦ βαράθρου καὶ ἀπεκαλύφθη πάλιν ἡ κοιλάς, τότε καὶ ὁ δράκων ἠφανίσθη καὶ οἱ κάτοικοι ἐπανῆλθον οἴκαδε. Εἰς τὸ βάραθρον δὲ τοῦτο κατερίφθη καὶ Πέτρος τις ἐκ τοῦ παρακειμένου χωρίου Στειρίου διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν· Οἱ Στεριεῖς καὶ οἱ μονασταὶ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ πάντοτε ἤριζον περὶ ὁρίων. Οἱ Στεριεῖς ἀδίκηθέντες ὑπὸ τῶν μοναστῶν ἐπεμψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν προὔχοντα αὐτῶν Πέτρον. Οὗτος διὰ παντοίων τρόπων καὶ δωρημάτων κατορθώσας νὰ ἐκδοθῇ σουλτανικὸν διάταγμα ὑπὲρ τῶν Στεριέων ἐπανῆλθεν οἴκαδε πολλὰ δαπανήσας, ὡς εἰκός, ὑπὲρ τῆς υποθέσεως τοῦ χωρίου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ οὐ μόνον ἡρνοῦντο νὰ καταβάλωσιν αὐτῷ τὰς δαπάνας, ἀλλὰ καὶ ὠνείδιζον ὡς σπάταλον δῆθεν καὶ πλεονέκτην, οὗτος, τυχὼν ἴσως καὶ χρηματικῆς ἐπικουρίας τῶν μοναστῶν, ἀπῆλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διὰ χρημάτων καὶ δωρημάτων καὶ ὅπως ἄλλως ἡδύνατο κατάρθωσεν νὰ ἀκυρωθῇ μὲν τὸ ὑπὲρ τῶν Στεριέων διάταγμα, ἐκδοθῇ δὲ ἕτερον ὑπὲρ τῶν μοναστῶν τοῦ ὁσίου Λουκᾶ. Ἦν δὲ οὕτως ἄδικος ἡ ἀπόφασις αὕτη, ὥστε ὁλος ὁ τόπος τῶν Στεριέων, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἐξαιρουμένου, παρεχωρεῖτο τῇ μονῇ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ. Ἀπὸ τῆς ἀδίκου καὶ παραδόξου ταύτης ἀποφάσεως εἶνε καθωμιλημένον, οἶονεὶ ὡς ὀνειδιστικὴ παροιμία, τό· «Στεῖρι καὶ μοναστῆρι τὸ κάμνε ἓνα», ἥτις ἐνέχει ἔννοιαν πολλῶ ἐπὶ τὸ ὑβριστικώτερον περιεκτικώτεραν, καθ' ὅσον δὴ πάντοτε ἐκ τῶν τοῦ ὁσίου Λουκᾶ μοναστῶν ὀλίγιστοι φέρονται μιμούμενοι τὸν τρόπον τῆς μετὰ γυναικῶν ἀναστροφῆς τοῦ φερωνύμου τῆς μονῆς ἀγίου.

Στερηθέντες οὕτως οἱ δυστυχέστατοι Στεριεῖς πάτης ἀκινήτου ἰδιοκτησίας καὶ περιελθόντες εἰς ἔσχατον ἀπελπισμὸν ἐμάνησαν κατὰ τοῦ ἀσπλάγχχνου Πέτρου, ὅστις οὐχ ἥττον ἐνήργησε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διατάγματος διατρίβων ἔτι ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μαθὼν δὲ ὅτι ἐχαράχθησαν τὰ ὅρια κατὰ τὸ διάταγμα καὶ οἱ μονασταὶ ἐγένοντο κάτοχοι, ἔγνω νὰ ἐπανέλθῃ καὶ αὐτὸς ὅπως λάβῃ παρὰ τῶν μοναστῶν τὴν προσήκουσαν αὐτῷ ἀμοιβήν, καταστῇ δὲ φοβερός καθ' ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν Λεσβαδείας. Ἄλλ' ἐρχόμενον μετὰ συνοδίας Τούρκων καὶ ὑπηρετῶν οἱ Στεριῖται μικροὶ τε καὶ μεγάλοι προὔπαντήσαντες κατεκρήμνισαν αὐτὸν ζῶντα μετὰ τοῦ ἵππου αὐτοῦ εἰς τὸ φοβερόν βάραθρον «Καταδόθραν» κοινῶς καλούμενον, κείμενον μὲν, ὡς εἴρηται, μετὰξὺ Ἀμβρύσου καὶ Στειρίου παρὰ τὸ ἄκρον τῆς

κοιλιάδος ἐπὶ τῇ ἐκ Δαυλίδος καὶ Λεβαδείας ὁδῷ, δεχόμενον δὲ πάντα τὰ ὕδατα τῶν πέριξ ὁρέων καὶ λόφων. Πρώτη δὲ ἡ γηραιὰ αὐτοῦ μή-τηρ ἔβαλε λίθον ἀναθέματος κατ' αὐτοῦ προσειποῦσα : «Τέτοιο σάβανο τοῦ βάνει ἡ μανούλα σου παιδί μου !».

Μετὰ δὲ αὐτὴν τόσοι λίθοι ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε τὸν ἐπιόντα χειμῶνα, κλεισθείσης τῆς Καταβόθρας, κατεπλημμύρησαν τὰ ὕδατα οὐ μόνον τὴν παρακειμένην αὐτῇ κοιλιάδα, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρημένην τῶν Ἀμβρυσέων πεδιάδα, ἐξ οὗ καὶ σιτοδεία ἐγένετο τοῖς τε Στειρίταις καὶ Ἀμβρυσεῦσι, οἵτινες θεωρήσαντες τοῦτο ὡς θεῖαν τιμωρίαν διὰ τὸν φόνον τοῦ ἄλλως ἀξιολόγου ἀνδρὸς Πέτρου, κατελθόντες τὸ θέρος ἐξήγαγον τοὺς καταρριφθέντας λίθους· ἀλλὰ τὰ ὅσῳ αὐτοῦ δὲν εὗρον. Ὑστερον δ' ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ὅσῳ ἀνθρώπου μετὰ σσηπυῶν σαρκῶν ἐξῆλθον διὰ τῆς κρήνης Κρύας βρύσης καλουμένης τῆς Λεβαδείας εἰς τὸν αὐτῆς ποταμὸν Ἐρκυναν καλούμενος ! Ἐκ δὲ τούτου φανερὸν δῆθεν ἐγένετο πρῶτον ὅτι «τὸ σῶμα τοῦ Πέτρου οὐδὲ τὸ χῶμα τῆς πατρίδος του ἤθελε νὰ τὸ φάγῃ» κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν, καὶ δεύτερον ὅτι ἡ μία τῶν πηγῶν τῆς Ἐρκύνης τρέφεται ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς Καταβόθρας.

Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὁ Πέτρος βρυκόλαξ γενόμενος μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐν καιρῷ πρὸ πάντων πολυομβρίας βαρέως ἀνασπενάζων ἐν θρηνηδίᾳ ἀνακράζει ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ βαράθρου : «Μάννα μου, βγάλε μου τὸ σάβανο !» Ὁ δὲ ἵππος τοῦ Πέτρου, ἰσχυρῶς κροταλίζων τὰ πέταλα, χρεμετίζει ὅσον μυριοὶ ἵπποι. Οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ ἀσελήνου νυκτὸς καὶ ὑετωτάτων ἀνέμων δεινῶς βομβοῦσι τὰ βάρη τοῦ βαράθρου ἐκ τῶν ἐκεῖ διαιτωμένων δαιμόνων.

Ἐν Καλλιθέᾳ Ἀθηνῶν, Ἰούλιος 1905.

Γ. Π. ΚΡΕΜΟΣ

Εἰς θηλυκὸν παπαγάλλον *)

Θ ΑΥΜΑΖΩ τὰ παράξενα τῆς Φύσεως ἀστεῖα
καὶ νὰ κρεπάρῃ μοῦρχειται ὁ νοῦς κι' ὁ λογισμὸς μου,
σιὰ θηλυκὰ τ' ἀνθρώπινα νὰ δίνῃ φλυαρία
καὶ σύ, ποῦ ἡ πρώτη ἔπρεπε νᾶσαι γλωσσοῦ τοῦ κόσμου,
νὰ κάθεσαι χωρὶς μιλιὰ, βουβὴ σὰν τῇ Νιόβῃ
καὶ νὰ ἀκοῦς τὸν ἄνδρα σου νὰ ράβῃ καὶ νὰ κόβῃ ! !

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΣΗΜ. Ὡς γνωστὸν, ὁ ἄρρην παπαγάλλος εἶνε ἀσυγκρίτως περισσότερον φλύαρος ἀπὸ τὴν θήλειαν.